

ADANA'DA ÇOCUĞA BAĞLI İNANÇLAR İLE BUNLARA BAĞLI PRATİKLERE GENEL BİR BAKIŞ

Yard.Doç.Dr. Zekiye ÇAĞIMLAR*

Adana ili, bulunduğu coğrafya ile sahip olduğu sanayi ve tarım zenginliği nedeniyle onlarca yıldır yurdun her yerinden, özellikle Güney Doğu Anadolu ve Doğu Anadolu'dan göç alan bir şehir olmuştur. Bu özelliği Adana'nın kültürel yapısını zenginleştirdiği gibi, yöre ana zenginlik kaynağını yerli halkının da farklı inanç ve pratiklere sahip olmasından almaktadır. Bütün bu özellikler, yörenin farklı ve zengin bir kültürel dokuya sahip olmasına neden olmuştur.

Doğum öncesine ait inanç ve pratikler :

Doğurmak kadına has bir özelliktir. Bu nedenle de çiftler arasında çocuğun olması ya da olmaması hatta doğan çocuğun cinsiyet özelliğinin bile kadına bağlı olduğuna inanılmaktadır. Çocuk olmuyorsa kısır olan kadındır. Bu nedenle de tedavi olması gereken kadındır. Yine üst üste kızı olan ailede ki erkek olduğunda genelde bir sorun yoktur. O zaman da sorun kadındadır. Günümüzde daha az, daha önceki dönemlerde daha sık rastlanılan erkeğin ikinci hatta üçüncü kez evlenmesinin nedeni kadında olduğu varsayılan bu kusurlardır. Toplumun genel düşüncesi bu olunca, kadın da kusurun tamamının kendinde olduğunu düşünüp çocuğu olması ya da olacak çocuğunun erkek olması için kendince çeşitli inanç pratikleri uygulamaktadır. Evlilik sırasında çiftlerin başına serpilip pirinç, mısır, bulgur gibi saçılar evin bereketi kadar kadının çok çocuk doğurmasına da yöneliktir. Evin içine girerken kucağa verilen erkek çocuk da ilk çocuğun erkek olmasına yönelik inanışlardır(K23, K22, K18). Aynı şekilde düğünün ertesinde gerçekleştirilen “duvak mevlidi”nin sonunda gelinin duvağını ellerindeki oklava ile kaçıran kız ve erkek çocuklardan duvak kimde kalırsa gelinin ilk çocuğunun o cinsiyette olacağına inanılması da, çocuk olayının daha evliliğin başında evliliğin temel nedeni gibi gösterilmesini sağlamaktadır. İşin başında bu kadar çocuk kavramı ile karşılaşan gelin, ilerleyen zamanda çocuk sahibi olamayınca bütün kusur kendinde diye düşünerek bu kusurunu gidermek için çeşitli yollar denemektedir. Günümüzde çocuğu olmayan kadın doktora gittiği gibi “yer gök dua üzerine” inancıyla aynı zamanda türbelere de gitmekte, çeşitli önerilen duaları okumakta ve farklı ilkel metotlarla kendini tedavi etmeye çalışmaktadır. Adana'da çocuğu olmayan kadınlar, yöredeki bütün ziyaretlere gidip adak adamaktadırlar. Bu adaklar genelde kurban kesmek şeklindedir. Ama içlerinde “Zilli Dede” diye bilinen ziyarette adanan adak, en ilginçini oluşturmaktadır. Çocuğu olmayan kadın bu ziyarete giderek, sandukanın etrafını 7 kez dönmekte ve bu dönüş sırasında da “al sana bir göbek, ver bana bir bebek“ diyerek göbek atmaktadır. Eğer çocuğu olursa, gelip 40 göbek daha atacağını söylemektedir. Çocuk olduktan sonra da türbeyi ziyaret edip, eğer kurban kesecekse kurban kesmekte yoksa sadece adadığı 40 göbeği atmaktadır(K1, K2, K7, K5, K20). Kökü oyuk gösterişli ağacın içinden geçmek, evlenmemiş kıza cuma günü selâ okunurken kilit açtırmak, hocaya muska yazdırmak, çok çocuklu bir kadının elbisesini giyip kocası ile o elbise üzerindeyken birlikte olmak, çocuğu olursa 40 kapıdan dilenerek para toplayıp ilk giysisini bununla alacağını adamak, çeşitli türbelerden toplanmış 40 tane taşın içine atıldığı kazandaki su ile yıkanmak, kadınların çocuk sahibi olmak için sıkça başvurdukları inanç pratiklerindedir(K20, K11, K26, K13, K7). Çocuğu olup da ya hamileyken, ya da doğumdan hemen sonra çocuğunu kaybeden anneler de, çocuklarını eğer hamile kalırlarsa çok çocuklu bir aileye satacaklarını, ya da civarda türbesi bulunan bir din büyüğünün ismini koyacağını söylemektedirler. Çocuk doğduğunda da, kime satılacağı

* Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Öğretim Üyesi

söylenmişse, çocuk sembolik bir para karşılığı karşındaki aileye satılmaktadır. Satın alan ailedeki anne olan kişi, bebeği gömleğinin yakasını açarak eğer darsa yırtarak genişletir ve buradan çocuğu geçirir. Bu, simgesel bir doğurma gösterisi şeklindedir. Çocuk birkaç aylık olduktan sonra da yine sembolik bir para karşılığı yine o aileden satın alınmaktadır. Eskiden bu şekilde yaşatılan çocuklara Satılmış ismi verilirken, bugün bu uygulamaya rastlanmakla birlikte, Satılmış ismine daha az rastlanılmaktadır(K1, K2, K4, K18, K6, K15) . Yine ismi konusunda adak adanan çocuğa, doğduktan sonra yörede türbesi bulunan din büyüğünün ismi konmaktadır. Adana yöresinde özellikle bu adak Cabbar Dede Türbesi için yapıldığından, Adana’da Cabbar ismine çok sık rastlanılmaktadır(K29, K30).

Kız çocuğu yaşayıp erkek çocuğu ölen kadınlar da, yakınlarındaki bir türbeye giderek burada oğlu olursa 7 yaşına kadar saçını kesmeyeğini, 7 yaşında kurban keserek türbede keseceğini adamaktadırlar. Bu şekilde olan erkek çocuklarının saçları doğumlarından itibaren kesilmeyip, adak adanmış olan türbede kurban kesildikten sonra, dualar eşliğinde kesilmektedir. Bu kesilen saç da türbenin duvarına asılmaktadır(K6, K11, K12, K13, K17, K31).

Çocuğu yaşamayan kadınların başvurdukları bir diğer pratik de “tıbıka” denilen, bir taşın deliğine ip bağlayıp bunu 9 ay üzerlerinde taşımaktadırlar. Çocuk olduktan sonra da emanet aldıkları bu taşı iade etmekte, boyunlarına taşı astıkları ipi de bebeğin üzerine takmaktadırlar(K1, K7, K23, K24).

Hamile olan kadınların çocuklarının cinsiyet tesbiti de hamile kadının vücut yapısına bakılarak yapıldığı gibi, daha çok yediği ya da aş erdiği yiyeceklere göre de tahmin edilmektedir. Kadının basen kısmı genişlemişse kızı, göbeği sivri bir şekilde büyümüşse oğlu olacağına inanılmaktadır(K3, K7, K9, K11, K22, K26, K27). Daha çok ekşi yiyen limon, koruk gibi yiyeceklere düşkünlük gösteren annelerin “yiyecen ekşiyi doğuracan Ayşe’yi “ diyerek kızı olacağına, tatlıya düşkünlük gösteren annelerin de “yiyecen tatlıyı doğuracan saplıyı” diyerek oğlu olacağına inanılmaktadır(Başçetinçelik, 1998:42). Hamilenin kızı mı, oğlu mu olacağı yönünde yapılan, başka ilginç tahmin pratikleri de vardır. Hamileye belli etmeden başına tuz döküldüğünde kadın burnunu kaşırsa oğlu, dudağını kaşırsa kızı olacağına inanılmakta, yine hamileye belli etmeden oturacağı yerin bir tarafına bıçak bir tarafına makas konmakta, hamile bıçak tarafına otursa oğlu, makas tarafına oturursa kızı olacağına inanılmaktadır(Başçetinçelik, 1998:41)(K6, K16, K20, K25). Kurban Bayramında kesilen kurbanın, kelle denilen kısmı yemek yapmak için ütülüp temizlendikten sonra, hamile kadının çocuğunun cinsiyeti için niyet edilerek, kafa tası açılmaktadır. Açılan kafa tasının çene kemiğinin arkasında saçaklı bir et varsa kızı, kuru çene kemiği çıkarsa erkek olacağına inanılmaktadır(K1, K18, K22). Hamilelik sırasında anne adayının ya da yakınlarının gördükleri rüyaya göre de çocuğun cinsiyeti tahmin edilmektedir. Bunun için rüyada yenilen yiyecekler örneğin elma, erik, şeftali, kiraz yiyenin kızı, salatalık, havuç, armut yiyen annenin oğlu olacağına inanılır. Rüyasında kuzu, yüzük, bilezik gören annenin yine kızı, at, aslan, bıçak, kılıç gören annenin de oğlunun olacağına inanılmaktadır. Hamilelik öncesi ve hamilelik sırasında görülen rüyalar doğacak çocuğun cinsiyeti hakkında ip ucu verdiği inancı vardır. Hatta çoğu anne daha hamile kalmadan rüyasında yaşlı bir dede ya da yaşlı bir kadının kendisine çocuğunun olacağını, çocuğunun cinsiyetini, hatta çoğu zaman da koyması gereken ismi söylediğini belirtmektedir(K1, K3, K5, K6, K9, K11, K13, K14, K25, K27, K32). Hamilelik sırasında kadının cildinde oluşan değişikliklerin de cinsiyeti belli ettiğine inanılmaktadır. Kızı olacak annenin çirkinleşeceği, oğlu olan annenin de güzelleşeceğine inanılmaktadır. İnanışa göre, kız çocuğu annenin güzelliğini aldığı için annenin yüzü çillenmekte, hamile lekeleri olmakta ve olduğundan daha çirkin görünmektedir. Erkek çocuk için güzellik önemli olmadığı için annenin kendisi güzelleşmektedir. Hamilelikte yüzü çillenen anne, doğumdan hemen sonra ilk sütü ile yüzünü silerse bu lekelerden kurtulacağına inanılmaktadır(K1, K16, K26).

Hamile kadının, çocuğunun sağlıklı doğması için de yapılan çeşitli pratikler vardır. Hamile kadının canı yiyecek bir şey isterse onun mutlaka yedirilmesi gerekmektedir. Yoksa çocuğun bir yerinin eksik doğacağına inanılır. Eğer hamile kadın, canın istediği bir yiyeceği, sahibine söylemeden yerse, yedikten sonra vücudunda nereye dokunursa, hırsızlığın işareti olsun diye orada bir belirti olacağına inanılmaktadır. Bu nedenle, hamilelikte kadının canı neyi yemek isterse, onun mutlaka yedirilmesi gerekmektedir(K3, K4, K7, K18, K24). Hamilelik sırasında sakat, hasta ya da çirkin kişilere kadın baktırılmaz, tavşan, eşek, kurbağa, maymun, ayı, yılan gibi çeşitli hayvanlardan da çocuğun benzememesi için uzak tutulur(K17, K32). Hamileliği çok kötü geçen, doğuma kadar kusması olan kadının da çocuğunun saçlı olacağına inanılmaktadır. Hamile kadın, bebeğin ilk hareket ettiğini hissettiği anda kime bakarsa, çocuğun o kişiye benzeyeceğine inanılmaktadır. Çocuğun karakter ve fizik bakımından benzerliği ise “kız halaya, oğlan dayıya çeker” diye açıklanmaktadır. Hamile kadının sakız çiğnemesi de çok uygun görülmez. Sakız çiğneyen annenin çocuğunun dedikoducu olacağına inanılmaktadır. Hamile kadın doğum yapana kadar saçını da kestirmez. Bunun nedeni hamileyken saç kesildiğinde çocuğun ömrünün kısa olacağıdır. Bu nedenle anne saçını bebeğin kırkı çıktıktan sonra kestirmektedir(K7, K11, K15, K17, K21, K28, K32).

Doğum sonrasına ait inanç ve pratikler :

Çocuğu olmayan ya da hamilelik sırasında çocuğunu kaybeden anneler çocuk olduktan sonra, çocuğu yedi kez ya da kırk kez dualar eşliğinde ağaç kovuğundan ya da kaya oyuğundan geçirmektedir(K1, K22). Çocuk doğduktan sonra önemli bir nokta çocuğu nazardan ve başka kötü güçlerden korumaktır. Bu nedenle özellikle bebeğin doğumundaki ilk 40 gün çok önemlidir. Bebek tebrikine gelen kişilerin loğusa, regl durumunda olmamasına, mümkünse boy abdesti almış olmasına dikkat edilmektedir. Misafir gelen kişinin bu durumlarını bilemeyen ev sahibi, misafirlere göstermeden önce bebeğin üzerine okumakta, mümkünse bebeği misafirlere göstermemektedir. Bütün bu özene rağmen yine de nazar değmesi endişe taşıdığından bebeğin üzerine nazar boncuğu, altından at nalı şeklinde aksesuar, bir parça şap asılmaktadır. Bebeğin yatağının yanına birkaç parça süpürge çalısı, sabah ezanı okunurken koparılmış iğde ağacı dalı ve yorgan iğnesi saplanmış bir soğan da nazara karşı önlem olarak konulmaktadır(Başçetinçelik, 1998:69)(K1, K3, K5, K7, K14, K25, K9). Bunun yanında bebeğin ilk kakalı bezi de evin eşğine ya da halının altına konmakta veya ev topraksa eşğin altına gömülmektedir. Böylece gelen kişilerin nazarının kırılacağına inanılmaktadır(K6). Bebeğin nazara çabuk geleceğine inanıldığından gelen kişinin ayakkabısının ucundan küçük bir parça kesilmekte, o kişi gittikten sonra üzerlik otu, soğan kabuğu, bir miktar tuz ve kesilen ayakkabı parçası yakılarak dumanı çocuğun yattığı odada gezdirilmektedir(K3, K16, K23, K27). Çocuğun kötü güçlere karşı hassas olduğuna inanılmasından dolayı, bu kötü etkilerden korumak için de çeşitli pratikler uygulanmaktadır. Aile ile düşman olan birinin, en kolay yolla bebeğe ulaşacağı düşünüldüğünden bebek giysileri yıkanıp asıldıktan sonra tek tek sayılmakta, çamaşırlar toplandıktan sonra da sayılıp eksik olan bir giysi olup olmadığına bakılmaktadır. Bu giysiler içinde en dikkat edilmesi gereken de bebeğin bezi ve iç çamaşırı olmaktadır. İnanışa göre bebek giysisini alıp, ona büyü yaptırıldıktan sonra, bu giysi tekrar bebeğe giydirildiğinde bebek ya ölecek ya da hastalıklı, gelişimini sağlayamayan bir bebek olacaktır. Özellikle bebek bezinin alınıp büyü yaptırılıp mezarlığa gömülmesi ya da büyüden sonra yakılması, bebeğin ölmesine neden olacaktır. Bebek bezi ile ilgili bir başka inanç da, bezlerin ya da çocuk giysilerinin akşam serilmemesidir. Bebek giysisinin ay ışığı görmemesi gerektiği inancından bebek çamaşırları gündüz serilmektedir. Eğer gece serilirse bebeğin gece yanığı olacağı inancı vardır. Gece yanığı ile ilgili bir diğer inanç da, akşam saatlerinde evden komşuya sıcak su, ateş, kibrit ya da sıcak herhangi bir şey verilmemesidir. Kırkı çıkmamış bebeği olan evden, sıcak bir şey

çıktığında bebeğin gece yanığı olacağına inanılmaktadır. Sonucunda bebekle ilgili hastalık ve ölüm olması nedeniyle bebeğin yakınları bu konuya özellikle dikkat etmektedirler. Birkaç bebeğini arkası arkasına kaybeden kadınlar da bebek tebrikine gelip gittikten sonra, bebeğin yakınları çocuğu hemen yıkamakta ve bebeğin üzerine dua okumaktadırlar(K1, K2, K3, K4, K5, K7, K8, K20, K21, K22).

Bebeğin inançlı, temiz kalpli ve ağzı Kur'an'lı olması için bulunabilirse ilk olarak ağzına zem zem suyu damlatılmaktadır(K1, K26). Bebeğin yüksek mevkilere gelmesi için de, doğar doğmaz merdiven indirilmeden mümkünse birkaç basamak çıkarılmaktadır. Aynı şekilde bebeğin ileride okuması isteniyorsa düşen göbeği okula, dini yönü kuvvetli olması isteniyorsa cami avlusuna, evine bağlı olması isteniyorsa da yastığının içine konmaktadır(K5, K6, K9, K25, K26). Bebeğin sesinin güzel olması için de doğum sırasında anne ile bebek arasındaki göbek kordonu bir karış ve dört parmak hesabı yapılarak kesilmektedir. Böylece bebeğin sesinin güzel olacağına inanılmaktadır. Bebeğin ileride evlendiğinde, eşi tarafından çok sevilmesi için de, cinsel organının üzerine ve bacak aralarına çok az miktarda bal, reçel ya da şeker sürülmektedir. Doğumdan hemen sonra da kokmaması ve doğum sırasında mikrop almaması için de tuzlanmaktadır. İnanışa göre tuzlanmayan çocukların ileride terleri kokacaktır. Bebeğin gözlerinin güzel olması için de sürme çekilmektedir. Gözleri çapaklanan bebeklerin gözlerine de annenin sütü damlatılmaktadır(K1, K3, K20, K22).

Bebek tebrikine gelen kişilere, 7 çeşit baharatla yapılan "kaynar" ikram edilir. Çok şekerli, sıcak bir içecek olan kaynar, üzerine ceviz dökülerek ikram edilir. Kaynarın şekerli olması nedeni ile bebeğin de, bebek tebrikine gelenlerin de ağzının tatlı olacağına inanılır. Aynı zamanda şekerin ve baharatların, cevizin annenin sütünü arttıracığına inanıldığından anne her gelen ile kaynar içer(K9, K10, K11, K18, K19, K25).

Bebeğin doğumundan sonra, ilk yapılan işlemlerden birisi de isim koymaktır. Geleneğe göre bebeğe kız ise babaanne, erkek ise büyükbabanın ismi konmaktadır. Eğer adaklı ise, adağın niteliğine göre bir din büyüğünün ya da rüyada anneye söylenen isim konmaktadır. İsim, nüfus memurluğuna gidip orada kimlik çıkartmaktan ibaret değildir. Çocuk en az üç ezan bekledikten sonra, özellikle sabah ezanı okunduktan sonra ağzı Kur'an'lı bir erkek aile büyüğünün, bebeğin kulağına ismini ezanla okuması ile konur. İsmi bebeğin kulağına ezan okunarak konması da başka bir inanç ile bağlantılıdır. Her canlı gibi ölümlü olan insan, Müslüman inancına göre defnedilmeden önce cenaze namazı kılınır. Kişi ölünce kılınan ezansız cenaze namazının ezanı, kişi doğduğunda kulağına okunan ezandır. Konacak ismin Kur'an'ı Kerim'de yer almasına dikkat edilir. Bir din büyüğünün ya da aile büyüğünün ismi konduktan sonra bebek sürekli ağlıyor, hastalanıyor, ateşleniyor ise "isim ağır geldi" diyerek nüfusta değişiklik yapılmasa bile bebeğin ismi değiştirilerek, başka isim konur. Özellikle Muhammed isminin ağır gelebileceğine ve herkesin taşıyamayacağına inanıldığından bu isim ya hitap edilirken Mehmet şekline dönüştürülür ya da bu isim konmuş çocuğun ismi kulağına yine ezan okunarak başka bir isimle değiştirilir(K1, K2, K3, K4, K18, K22, K32). Adana Nusayrilerinde isim koymak daha farklı bir önem taşımaktadır. Bebeğe konulması düşünülen isimler doğuma yakın hocaya gidilerek tespit edilir. Bebeğin, şimdiki teknolojiyle önceden genelde bilinen cinsiyeti hocaya söylenerek, bebek için uygun isim önermesi istenir. Hoca da çeşitli hesaplar ile bebek için uygun olacağını düşündüğü ismi söyler. Bunun yanında genelde aile büyüklerinin ismi konduğundan, baba hocaya düşündüğü ismi söyler, hoca yine bu isim ile ilgili hesaplar yaparak ismin bebeğe uygun olup olmadığını, uygun değilse hangi ismin/isimlerin konabileceğini söyler. Eğer anne baba, aile büyüğü değil de kendi beğenileri doğrultusunda isim koyacaklarsa yine bu isim hocaya sorulur, hocanın hesapları sonucunda o ismin konulup konulamayacağına karar verilir. Hocaya danışılmadan konan isimlerin, bebek tarafından taşınamayacağına inanıldığından bu bebeklerin öleceğine ya da hastalanacağına inanılır. Hocaya sormadan konan isim sonucunda bebek hastalanıyorsa, hocaya gidilerek isim hesabı yaptırılır. Bebeğin hastalığının nedeninin, isim olup olmadığı

anlaşılmaya çalışılır. Eğer isim yanlış konmuş denirse, bebeğin nüfusu çıkmış olsa bile, nüfus kağıdındaki ismi değişmeden, hocaların önereceği yeni isim konularak bebek bu isimle anılır(Kaynak kişilerin isteği doğrultusunda isimler araştırmacıda saklıdır). İsmi taşıyıp, taşınmaması inancı nedeniyle Adana yöresinde nüfusunda başka, aile içinde başka isimle anılan kişiler çok fazladır. Kırk gün bebek ve annesi yalnız bırakılmaz, kırk basması ya da al basmasından endişe edilir. Bu nedenle de bebeğin yüzüne ve annenin başına kırmızı örtü örtülür. Annenin evde tek kalmaması sağlanır. Eğer zorunluluk halinde anne, kırkını çıkarmadan evde tek kalacaksa, odanın görünen bir yerine babanın ceketi asılmaktadır(K1, K2). Çocuğun doğumundan sonraki yirminci günde, “yarı kırk” çıkarılmaktadır. Bu işlemde 20 tane küçük çakıl taşı yıkanıp temizlendikten sonra, dua okunarak içinde su olan kazana atılmakta, anne ve bebeği bu su ile yıkanmaktadır. Anneye bu su ile boy abdesti de aldırılır. Kırkıncı günde de, anne ve bebeği bu defa 40 tane çakıl taşıyla, yine aynı işlemde geçer. Eğer mümkünse bu süre içinde, bebeğin ve annenin dışarı çıkmaması istenir. Nazara gelmek, ya da başka bir loğusa ile karşılaşarak kırkının karışması ihtimalinin ve temiz olmayan birinin çocuğun üzerine silkelmesi endişesi ile bebek ve anne 40 gün dışarı çıkarılmaz. Böyle bir durumla karşılaşan bebeğin aydaş, çelimsiz ya da çirkin olacağına, kısmetinin kesik olacağına inanılmaktadır. Kırk günü tamamlamış ve kırk çıkarılmış bebek misafirligi gittiğinde, gittiği evdeki kişiler, bebeğin yakasından içeri mendil, şeker, para ya da pamuk koyarlar. Mendil ile saygın biri olması, şeker ile ağzı tatlı biri olması, para ile kısmeti açık biri olması, pamuk ile de saç, sakalı beyaz olana kadar uzun yıllar yaşamasını diledikleri anlatılmaktadır(K1, K13, K18, K22, K32).

Bebeğin tırnağı doğduğu anda uzun bile olsa, tırnakları kesilmez. Ele bebek eldiveni geçirilerek, tırnağı ile bebeğin yüzünü çizmesi engellenir. Bebeğin, babasının cebinden para çekmesi sağlandıktan sonra, tırnak kesilir. Eğer babanın cebinden bebek para çekip, eline almadan tırnak kesilirse, bebeğin hırsız olacağına inanılmaktadır. Bebeğin ilk dişi de önem taşımaktadır. İlk dişin çıktığını gören kim olursa olsun, bebeğin kısmetli ve kuvvetli olması için bakır bir nesne alır. Eğer kız çocuğu ise çeyiz özelliğinde tabak, tencere, tepsi gibi bir şey alınır. Bu ilk çeyizi kabul edildiği için, çeyizinin zengin olacağına inanılmaktadır. Anne ya da aile büyükleri de, bebeğin ilk dişinin çıkmasından sonra “hedik” kaynatırlar. Hedik, buğday ve nohut ile kaynatılıp, tabaklara konularak komşulara dağıtılır. Böylece bebeğin ilk dişinin çıktığı müjdelenmiş olur. Üzerine şeker serpilerek yenilen hediğin tabağı, ev sahibine verilirken, içine mutlaka bir şeyler konur. Bu bebek giysisi, mendil, para, oyuncak ya da ufak bir başka hediye olabilmektedir(K1, K2, K3, K7, K8, K9, K10, K11).

Bebeğin ilk saç kesildiğinde de, berbere normal ücretinin çok üzerinde bir para ödenmektedir. Kimi zaman da bebeğin kesilen saç, kuyumcu terazisinde tartılarak ağırlığınca altın ödenmektedir(K22, K32). Bebeğin yaşına göre geç konuşması, ya da geç yürümesi de aile için sıkıntı kaynağıdır. Bu nedenle geç konuşan çocuğun konuşabilmesi için çeşitli yollar denenmektedir. Bunlar içinde en yaygın olanı bülbül tasından çocuğa su içirilmesidir. Bir diğer yol da, herhangi biri tarafından türbede kesilen adak kurbanın dilinin, pişirilerek çocuğa yedirilmesidir. Bir başka uygulama da ağzı Kur’anlı diye bilinen birinin dualar okuyarak çocuğun ağzına tükürmesidir(K1, K15, K16, K19, K26).

Geç yürüyen çocuk da, bir an önce yürüsün diye bir koçun üzerine bindirilerek koşturulmaktadır. Yeni yürümeye başlayıp da çok düşen çocukların da “kösteği kırılmakta”dır. Çok sık düşen çocuğun annesi, komşuları ve yakınlarını “bugün bize buyurun, bizim çocuğun kösteğini kıracağız” diye davet eder. Evde toplanıldığında, çocuğun ayağına bir simit geçirilir. Erken yürümüş, tez canlı başka bir çocuk da, düşen kalkan yürüyen çocuğun ayağındaki simiti koparıp, kaçıtır. Orada toplanan kişilere de çay ve simit ikram edilir. Evden ayrılırken misafirler “rast gitsin, cevall yürüsün” dileğinde bulunurlar(K1, K2, K27, K30).

Dört yaşını tamamladığı halde, gece yatağa işeyen çocuklar için de uygulanan çeşitli pratikler vardır. Çocuk yaşına göre akli yerinde ise ve buna rağmen çişini söylemeyip altına

kaçırıyorsa, bu çocuklar üç cuma türbeye götürülüp, burada öğlen uykusuna yatırılmaktadır. Bunun yanında üç cuma, cuma namazı öncesi selâ okunurken ip alınarak dua edilip, üç düğüm atılmaktadır. İnanışa göre üçüncü cuma günü atılan 9. ilmekten sonra çocuğun altına kaçırması kesilecektir. Yine çişini söyleyebilecek yaşta olmasına rağmen, altına kaçırılan çocuklar, ucu yakılan çalı süpürgesi ile korkutulmaktadır. Çalı süpürgesinin uçları yanınca meşale gibi bir görüntü almakta, bu şekilde süpürge özellikle çocuğun cinsel organına doğru tutularak, sanki yakılır gibi korkutulmaktadır. Korku sonucu çocuğun altına kaçırmasının önüne geçileceğine inanılmaktadır(K26, K27).

Sünnet ve kirvelik :

Günümüzde, erkek bebeğin doğumundan hemen sonra yapıldığına rastlanmakla birlikte, sünnet, Adana yöresinde hala önemli geçiş dönemlerinden kabul edildiğinden, varlığını çeşitli inanç ve pratiklerle sürdürmektedir. Çocuğun kendi sünnetini, burada yapılan eğlenceleri fark etmesi ve zamanla hatırlaması için, genellikle 7 yaş tercih edilmektedir. Bu yaşın tercih edilme nedenlerinden biri de, sünnetin tek sayıya denk gelen yaşta yapılmasının daha iyi olacağı inancıdır. Bu yaş kesin kural olmadığı için çocuğun doğumundan itibaren, toplum içinde cinsel organını açmaya utanmayacağı yaşa, yani yaklaşık 11 yaşına kadarki süre içinde sünnet yapılabilmektedir. Neredeyse bebeğin doğumuyla birlikte, kirve seçimi yapılmaktadır. Babanın en yakın erkek arkadaşı, bebeğin doğumu ile birlikte kirve olacağını beyan etmektedir. Ailenin yakın arkadaşı olduğu için, bu teklif kabul görmektedir. Eğer aile, teklifi getiren kişiyi onaylamıyorsa “kusura bakma, daha önce başka biri kirve olacağım dedi” diyerek kişinin teklifini geri çevirmektedir. Bu seçimi aile de yapabilmekte, istedikleri kişiye “kirvemiz olacaksın haberin olsun” diye söylemektedirler. Sünnet töreninden çok önce, hatta yıllar öncesinden bunun konuşulma nedeni, Adana yöresinde sünnet ve kirvelik konusuna çok önem verilmesindedir. Sünnet, ilk mürüvettir. Ailede yaşlı ya da hasta biri varsa mürüvvetini görsün çocuğun diyerek, sünnetin onların sağlığında yapılmasına dikkat edilir. Sünnet düğünleri, yörede evlilik düğünleri gibi görkemli yapılmaktadır. Sünnetten bir gün önce, sünnet kınası yapılmakta burada evde eğlenilmekte, çocuğa ve gelenlere kına yakılmaktadır. Kimi zaman yemekli, içkili yapılan bu akşam eğlencesinin ertesi günü de, çocuğun sünnet düğünü olmaktadır. Genelde düğün salonlarında yapılan törenlerde, salona karyola götürülüp, bu karyola oldukça abartılarak süslenmektedir. Salonda sünnetçinin gelip çocuğu sünnet etmesiyle, oynamayla, eğlenceyle geçen gecenin ertesi gününde de mevlit okutulmaktadır. Düğüne gelenlere ertesi günkü mevlidin saati söylenir. Mevlit, genellikle kadınlara okutulmakla birlikte, kadınların ayrı, erkeklerin ayrı yerlerde oturtularak okutulmasına da rastlanmaktadır. Mevlidin bitiminden sonra kirve bohçası getirilip, kirvenin eşine, evli değilse annesine verilmektedir. Kirvenin mutlaka erkek olması ve birinci derecede bir yakın olmaması gerekmektedir. Kirve de genellikle hediye olarak salonda giyeceği sünnet kıyafetini, sünnetten sonra giyeceği uzun gömleği almakta, salonda da saat hediye edebildiği gibi, altın ya da para da takabilmektedir. Kişi kirve olduktan sonra, çocuğun en yakın akrabalarından biri durumuna gelmekte, amca, dayı gibi saygı ve ilgi görmektedir. Yalnız Adana yöresinde amca, dayı kızı ile evlilik sık rastlanılan bir durumken, kirve kızı ile evlilik ise neredeyse günah sayılmaktadır. Bu, kesinlikle onaylanmayan bir durumdur. Erkek çocuğun kirve kızı ile evlenmesi uygun görülmediği gibi, iki aile arasında başka çocukların da evlilikleri uygun görülmemektedir. En hassas olunan da sünnet olan çocuktan daha küçük olan kardeşlerin, kirvenin çocuklarından biri ile evlilik konusudur. Sünnet olan çocuğun büyük kardeşlerinin kirve çocukları ile yapacağı evlilik onaylanmasa da, eğer arada bir aşk varsa istemeden de olsa rıza gösterilmekle birlikte, sünnet olan çocuğun küçük kız ya da erkek kardeşinin kirvenin çocuklarından biri ile evliliği onaylanmamaktadır. Çünkü inanışa göre “kan aşağı akar” denmektedir. Buna göre de küçük olan kardeş de, ağabeyin kirvesinin

çocuklarından biriyle evlenemez. Çocuklar da bu inancı hep duydukları ve benimsedikleri için, kirvelik ilişkisi kuran ailelerin çocukları, birbirlerine kardeş gözüyle bakmaktadırlar. Yine de özellikle kendisine kirve olan kişinin kızına aşık olan, evlenmek isteyen kişiler olursa da aileler tarafından şiddetle karşı çıkılmaktadır. Eğer ailelerinin istekleri dışında yine de bu çiftler evlenirlerse, evlilik onaylanmadığı gibi, iki aile de ilişkilerini gençlerle kesmektedirler. Bu anlattığımız sünnet ve kirvelik, geçmişten günümüze kadar bu şekilde sürdüğü gibi, değişen zamanın sosyal, ekonomik ve kültürel koşulları bu olayın içinde de değişiklikler oluşturmakta, inançlara esneklik getirmektedir. Ekonomik yapısı iyi olmayan ya da böyle bir olayın gerekliliğine inanmayan aileler, kirve olacak kişiyi ile birlikte, olabilecek en ekonomik ya da en sade şekliyle sünneti gerçekleştirmektedirler. Artık törenlere, düğünlere rastlanmadığı da olmaktadır. Tören ya da düğün yapılmaya bile mevlit ihmal edilmemekte, kirveye saygı da hala eski şekliyle korunmaktadır. Esnek tutulan konu, kirve çocukları ile evlilik konusu olabilmektedir. Yine de kirve, sünnet olan çocuğun birinci derecede yakını sayıldığından, kirve kızı ile evlilik değil, sünnet olan çocuğun kardeşlerinin, kirve çocukları ile yapacağı evliliklerde, sorunlar daha az yaşanmaktadır. Sünnet olan çocuk artık erkekliğe ilk adımı atmış sayılmaktadır. Hatta espri olarak sünnet olmayan çocuk, erkekten sayılmaz da denilerek, erkek çocuklar sünnet için özendirilmektedir. Sünnet olan çocuğa “artık erkek oldun” ya da “artık Müslüman oldun” denmekte böylece sünnetin önemi benimsetilmekte belki acısını, şikayetini önlemeye çalışmaktadırlar. Sünnet olmayan çocuğun kestiği hayvan ise, murdar kabul edilmektedir. Eğer çocuk 11/12 hatta daha ileri yaşlarda olmasına rağmen sünnet olmamışsa, bu çocuğa yemek için hiçbir hayvan kestirilmez. Sünnet olmamış çocuk kesmiş olsa da, murdardır diye o hayvan yenmez. Çocuk, özellikle 7 yaşında sünnet ettirilir ki bu yaşta çocuğun namaz dualarını öğrenip, namaza başlaması sevap sayılmaktadır. Ama çocuk sünnet olmamışsa daha tam Müslüman sayılmayacağından, namaza başlaması da kimi kişiler tarafından uygun görülmemektedir. Sünnette dikkat edilen bir nokta da, çocuğun tek sünnet edilmemesidir. Eğer çocuğun erkek kardeşi varsa onun da sünnet olacak yaşa gelmesi beklenir ki, burada esas olan büyük kardeşin yaşıdır. Onun sünnet yaşının geçirilmemesine dikkat edilir. Diğer kardeşin de, büyük kardeşin yaşına göre sünnet olabilecek yaşa, ya da gelişime gelmesi beklenir. Eğer çocuğun kendisiyle beraber sünnet olacak kardeşi yoksa o zaman ailenin ekonomik durumuna göre sünnet günü ya ekonomik durumu iyi olmayan bir ailenin oğlu, bu olamıyorsa bir horoz, ya da bir koç kesilir. Horoz, ihtiyacı olan bir aileye, koç ise, ihtiyacı olan ailelere dağıtılır(K1, K2, K3, K4, K5, K7, K8, K10, K12, K15, K17, K19, K20, K21, K22, K28, K29, K30, K31, K32). Adana yöresinde sünnete önem verildiğinden, genellikle masraflı bir şekilde yapılmaktadır. Bu tarz sünnet yapmaya ekonomik durumu elvermeyen aileler içinse, son yıllarda belediyeler tarafından toplu sünnet törenleri düzenlenmektedir. Bu törenlere tanınmış sanatçılar katılmakta, büyük bir şenlik şeklinde sünnet törenleri yapılmaktadır.

Adana yöresinde reenkarnasyon inancı ve çocuk ilişkisi :

Reenkarnasyon ya da Türkçe söylenişle yeniden doğuş, ruhun birbirini izleyen bedenlerde belirli aralıklarla tekrar tekrar ortaya çıkmasıdır. Bu öğreti, firavunlar dönemi Mısır’ın, Budizm’in, Taoizm’ in, Zerdüştlük’ün, Sih mezhebinin, Şamanizm’in, Sufizm’in, Kızılderililer ile Afrika yerlileri ile daha pek çok inancın merkezinde bulunmaktadır. Bu öğretiye göre, reenkarnasyon bir tekâmül aracıdır ve evrensel bir yasadır. Tekâmül etmekte olan her varlık, madde içinde deneyim ve görgüsünü arttırmak için çeşitli bedenler ve kimlikler içinde, sayısız kereler maddesel âlemlerde doğmaktadır. Çok tanrılı dinlerden, tek tanrılı dinlere kadar yüzlerce, binlerce yıldır kimi zaman asla böyle bir şeyin olamayacağı söylenerek, bunun günah olduğu belirtilmiş, kimi zaman da bunun gerçekliği üzerine çeşitli yorumlar yapılmıştır. Böylece, yeniden doğuş inancı, evrensel bir inanç olarak varlığını

binlerce yıldır, her coğrafyada sürdürmüştür(Mann, 1998:1). Örneğin Mısırlılara ait MÖ.3000 yıllarına ait bir metinde, reenkarnasyon için şunlar söylenmektedir :”*çocuk doğmadan evvel de yaşadı ve ölüm hiçbir şeyi sona erdirmez. Hayat bir değişmedir (gelişme, evrim geçirme), Kheprou’dur, yeniden başlayan güneş gününe benzer biçimde geçer..*”(Papus, 1999:20).

Anadolu’ya bakıldığında da, reenkarnasyon inancının bulunduğu görülmektedir. Genel anlamda Anadolu’da, vardır ya da yoktur gibi düşünceler dile getirilse de, bilim adamları Kur’an’ı Kerim’den ayetleri örnek gösterip yorumlayarak, olabileceği ya da olamayacağını tartışsa da, reenkarnasyon Güney illerinde oldukça yaygın ve kabul gören bir inanç olma özelliğindedir. Özellikle Hatay, Adana ve Mersin bölgesinde yaşayan Arap-Alevilerin yani Nusayrilerin inancının temel taşlarından birini, reenkarnasyon oluşturmaktadır(Uluçay, 2003:138;Batuman, 2003:44). Bu nedenle Nusayrilerin bulunduğu yörelerde, bu konuyla ilgili çalışma yapıldığında, hemen her evden birinin mutlaka, reenkarnasyon inancıyla bağlantılı, kendinin ya da bir yakının başından geçen bir olayı anlattığı görülmektedir(Türk 2002:63). Bu inanca göre 90 yaşında ölen bir kişi ile , 15 yaşında ölen bir kişi, yaptıkları sevap ve günah davranışlar yüzünden değerlendirilemeyeceğidir. Aynı zamanda bir ömrün de her şeyi yaşamaya ve her olayı tecrübe ederek, buna karşı bir davranış geliştirmeye yetmeyeceğidir. Üstelik bir insan hangi konuda kötüyse, bir sonraki gelişinde o kötülüğü kendi yaşamalı ki bunun ne olduğunu bilsin düşüncesi vardır. Bütün bu gerekçeler nedeniyle, aynı zamanda bu olayın Kur’an’ı – Kerim’de de yer aldığına inandıklarından reenkarnasyon, Nusayrilerin inanç temellerinden birini, hatta en önemlisini oluşturmaktadır. Yeniden bedenlenmenin, her ölüm ve her doğum ile yeniden yaşanacağına inanılmaktadır. Bu nedenle hamile olan kadınlar ve hamile yakınları, hamilelik sürecinde gördükleri rüyaya göre, dünyaya gelen bebeğin kim olduğunu tahmin etmeye çalışırlar. Eğer yakın tarihli, hatta aynı gün, aynı çevreden ya da aynı aileden ölen biri varsa ve yeni doğan bebeğin cinsiyeti ile aynıysa, ölen kişinin, yeni doğum yapan bu kadında doğduğuna inanılır. Genellikle ölen ve yeni doğan ya aynı ailede, ya aynı mahallede/köyde, ya da aynı şehir veya bölgede olmaktadır. Buna gerekçe olarak da, ruh eski ailesinden uzaklaşmak istemez, bu nedenle en yakın doğan bebeği seçer denmektedir. Eğer daha önce rüyada görülmüşse, yani anne ya da yakınlar rüyada daha önce ölen bir kişinin kadında doğacağını işaret eden bir rüya görmüşlerse, bebek doğarken ve doğduktan sonraki olaylar ile, bebeğin ilk doğduğu andaki haline, fiziksel yapısına dikkat edilmektedir. Reenkarnasyonun ruh göçü olmasına rağmen, yeni dünyaya gelen bebeğin, eski beden izlerini taşıyacağına inanılmaktadır. Özellikle de ölen kişinin ölüm şeklini ve öldüğü andaki halini gösteren bir işaretin bulunacağına inanılmaktadır. Bu konuyla ilgili anlatıların hepsi birbirinden ilginçtir. Bir anlatıcı, bebeğinin doğduğunda makyajlı gibi dudaklarının yanaklarının kırmızı, gözlerinin sürmeli gibi koyu olduğunu söylemektedir. Bu makyajlı gibi olan görünüm, bebeğin yıkanmasından sonra makyajın temizlenmesi gibi geçmiştir. Sonra anne gördüğü rüyayı yorumlayarak (rüyasına ölen amcasının kızı gelir ve ben sende doğacağım bana iyi bak der), doğan kızının amcasının trafik kazasında ölen kızı olduğuna inanmıştır. Kadın doğum yaparken amcasının kızı ölmüştür. Düğüne giderken trafik kazası geçirdiği için ölen kişi makyajlıdır. Böylece yeni doğan bebeğin makyajlı gibi bir görünümde doğduğuna inanılmıştır. Bebeğin yaşı ilerledikçe, anlattıkları olaylar amcanın kızının kendilerinde doğduğu inancını pekiştirmiştir. Çünkü anlatıcıya göre kızı, bir yaşından itibaren kendisine ve eşine anne baba demeden ismiyle seslenmiş, kadının amcasına ve eşine ise anne baba demiştir. Onları her gördüğünde önce çok sevinmekte, sonra anne dediği kişinin kucasına oturup onu koklamaktadır. Amcasının eşi de çocuğu ölen kızının yerine koyarak, ona kızımı gibi davranmaktadır. Hatta 4 yaşındayken kızının, amcasının evine gittiğinde eskiden ölen kızın yattığı odaya giderek, bir yığın para ile geldiğini anlatmaktadır. Ölmeden önce iyi bir işte çalışan ve araba almayı çok isteyen kız bu nedenle para biriktirmekteymiş. Ailesine parasını nerede sakladığını söylemediği için, ölümünden sonra evdekiler bu parayı

bulamamışlar ve her halde yoktu parası diye düşünmüşler. Çocuk ise, odada karyolanın baş ucundaki kısımdan bu parayı bulup getirmiş,” alın harcayın ben araba alamam daha küçüğüm” diyerek anne dediği kişiye vermiş. O güne kadar kızının ölen amcasının kızı olduğuna inanmakla birlikte, bu olay ile inancının daha da pekiştiğini söyleyen anlatıcı, şimdi 10 yaşında olan kızının, iki aile arasında çok iyi bir şekilde yetiştiğini söylemektedir.

Bir başka anlatıya göre de, dedesi portakal bahçesinde çalışırken, yanında bulunan 5 yaşındaki torunu, traktörün üzerinden düşerek ölmüştür. Ailenin tek erkek torunu olan çocuğun ölümü, özellikle anneyi çok etkilemiş uzun yıllar yas tutup, siyahtan başka giysi giymemiş, hiçbir düğüne ya da eğlenceye gitmemiştir. Çocuğun ölümünden 4 yıl sonra kapısı çalınmış “anne, anne!” diye bir çocuk seslenmiştir. Kadın kapıya çıkınca, çocuk kadına “anne!” diye çığlık atarak sarılmıştır. Olaya çok şaşırın kadın, çocuğu içeri almadan kapıda kim olduğunu sormuş, çocuk kendinin ölen oğlu olduğunu söylemiş, sonra da kadının ölen çocuğuna ait bilgiler vermiştir. İsmi, en sevdiği oyuncağını, annesinin kendine “sürmelim” diye seslendiğini anlatmış, sonra da öldüğü günü ayrıntılarıyla söyleyince kadın kapıda bayılmış. Çevreden yetişen komşular kadını ayıltmışlar, neler olduğunu anlayınca da herkes daha da çok şaşırılmış. Çünkü dede, çocuğun traktörden düşüp öldüğünü söylemiş anneye de, çevreye de. Ama aslında, traktörün arkasında oturan çocuk, dede traktörü ani frenle durdurunca düşmüş, bunu fark etmeyen dede de çocuğun üzerinden traktörle geçmiştir. Bu gerçeği sadece dede ve çocuğun babası bilmektedir. Olayda kasıt olmadığı için ve dede de çok üzülmediği için, gerçeği saklamayı çocuğun babası tercih etmiştir. Çocuğu akşama kadar bırakmayan kadın, kocası gelince çocukla karşılaştırmış, duyduklarını tekrar anlattırmış ve kocasından da olayın doğrulanmasını duyunca, çocuğa “oğlum” diye sarılarak saatlerce ağlamış. Akşamın geç saatine kadar çocuklarını bulamayan aile de, mahallede tellal tutup, kendileri de bağıarak ararken, çocuklarını bulmuşlar. Olan olayları dinlemişler. Çocuk ilk konuşmaya başladığı günden itibaren “siz benim annem babam değilsiniz, benim annem daha güzeldi, babam daha zengindi” gibi sözler söylediğini, çocuğun portakal bahçesine hiç gitmediğini korktuğunu, traktörü görünce kaçtığını “beni bu öldürdü” diye ağladığını anlatmışlar. Sonra, çocuğun bel kısmında bulunan doğum lekesini göstermişler. Çocuğun annesi, doğduğunda bu izin kıpkırmızı bir ezik olduğunu, kırkı çıkana kadar yaranın iyileşmediğini, sonra da bu izin kaldığını söylemiştir. Bu izi gören ölen çocuğun babası da, ağlayarak “bu iz, traktörün oğlumun üzerinden geçerek ölümüne sebep olan ezik” demiş. Annesinin yas tuttuğunu öğrenen çocuk “ben artık geldim, yası bırak” demiş. O günden sonra da kadın yası bıraktığı gibi, o çocuğu kendi ölen oğlunun yerine koymuş, diğer ailenin ekonomik durumu çok iyi olmadığından çocuğun bütün masraflarını da üstlenmiş.

İnancın köklülüğü ve yaygınlığı nedeniyle bu tür olaylar çok sık yaşanmakta, böyle anlatısı olan çocuklar da dinlenerek söylediklerinden daha önce kim olduğuna dair ip uçları aranmaktadır. Genellikle daha önce de söylediğimiz gibi ölen ile yeniden doğan kişinin aynı yerden olduğu görülmekle birlikte, son dönemlerde Hatay’ın Samandağ ilçesinde, Lady Diane olduğunu iddia eden bir çocukla karşılaştığını söyleyen kişiler de olmuştur. Samandağ ilçesinde yakınları olan bir aile, 6 yaşındaki sarışın mavi gözlü bir kız çocuğunun, kendisinin Lady Diane olduğunu söylediğini belirtmektedirler. Çocuğun Paris’i, kaza anını olduğunu gibi anlattığını, eski hayatına ait, kraliyet sarayından, çocuklarından bahsettiğini ama şimdiki yaşantısını daha çok sevdiğini söylediğini belirten anlatıcılar, çocuğun konuşurken İngilizce kelimeler de kullandığını söylemektedirler. Bir başka anlatıcı da kendisinin bitişik köydeki ağanın oğlu olduğunu, huyunun çok kötü olduğunu, çevresindeki kişilere zulüm yaptığını ve bir gece sarhoş gelirken köyün yanından geçen kanala düşüp öldüğünü söylemektedir. Ona göre, şimdi fakir olmasının sebebi daha önce zenginliğine güvenip, çevresindekilere zarar vermesidir. Sonra fakir bir ailede doğmuştur, böylece daha önceki hayatındaki kötülüklerinin cezasını ödediğine inanmaktadır. Tek üzüntüsünün ise, kendisi ölmeden kısa bir süre önce doğan oğlunu görememek olduğunu belirtmektedir. Çünkü, kendisinin ölümünden sonra eşi

bir yıl beklemeden, başka bir adamla çocuğunu da alarak kaçmış, o günden sonra kimse haber alamamıştır. Kendisinin şu an bulunduğu yaştan üç dört ay daha büyük olduğunu söylediği çocuğunun ismini, şimdiki yaşantısında evlendikten sonra doğan oğluna koymuştur. Bugün 40 yaşında olan anlatıcı, doğumundan itibaren kafasında şimdi 10 cm. kadar olan bir yara izi olduğunu söylemiş ve göstermiştir. İnancına göre bu yara izi, kanala düştüğünde ölümüne neden olan kafasındaki yarıktır. Çocukluğundan itibaren de eskiden kim olduğunu bilmesine rağmen, eski ailesine yaşarken yaptıklarının utancı nedeniyle, gitmediğini söylemektedir. Kendisi küçükken halen hayatta olan ölen kişinin annesinin rüyasında, bu ailede doğduğunu gördüğünü, gelip anneye oğlunun öldüğü tarihe yakın zamanda bir oğlunun olup olmadığını sorduğunu, sonra bebeği ve özellikle de kafasındaki yara izini görünce çok ağladığını söylediklerini anlatmaktadır. Oğlunun ölümünden sonra 2 yıl daha yaşayan anne, ölene kadar çocuğa sürekli yiyecek, giyecek getirmiş kimi geceler, çocuğun ailesi evden götürmesine izin vermedikleri için, bu evde çocuğu koynuna alarak uyumuş.

Görüldüğü gibi çocuk ve reenkarnasyon konusu, Adana yöresi Nusayrilerinde neredeyse birlikte yürüyen iki kavram olmuştur. Çocuğun doğumundan itibaren vücut özellikleri, doğum öncesinde ve sonrasında görülen rüyalar, çocuğun konuşmaya başladığı andan itibaren söyledikleri kelimelerin, çocuğun daha önce kim olduğuna dair ip uçları verdiği inandırılmaktadır. Bu ip uçlarının kaybolmaması ya da kaybolması için yapılan uygulamalar vardır. Her zaman çocuğun eskiye ait anlattıkları olaylar dikkate alınıp, o doğrultuda davranılmamaktadır. Eğer çocuk daha önceki yaşantısında hoca, şeyh ya da sayılan bir din büyüğü olduğunu söylüyorsa, söylediklerini anlattıkları ile de destekleyip kanıtlyorsa, çevre o çocuğa kimi zaman büyükmüş gibi davranmakta, özel bir saygı göstermektedirler. Ama, bazen bu durumun istismar edildiği olmaktadır. Yörenin zengin ve sevilen bir kişisi öldüğünde “bende doğdu” ya da “bizde doğdu” diyen çok sayıda aile çıkabilmektedir. Buradaki amaç, ekonomik durumu kötü olan ailenin, yakını ölen ekonomik durumu iyi olan aileden yardım görebileceğini düşünmesidir. Bu nedenle bir zenginin, birden çok yeniden doğmuşunu görmek mümkündür. Fakat bu inanç yalan söylenmesini engellediği için, yalan söyleyenin başına kötü şeyler geleceğine inanıldığından da çocuğun doğumuna ait olaylar ile, görülen rüyalar buna kanıt olarak gösterilmektedir. Aileler bu olayları kendilerine göre yorumlayabilmektedirler ve buna inanmaktadırlar. Bazen çocuk, aile için sorun oluşturacak şeyler de anlatabilmektedir. Örneğin öldürülmüş olan kişiler, katillerini söyleyebiliyor, katil olduğu söylenen kişinin bunu duyup da çocuğa zarar vermesinden endişe ettikleri için de, aileler bu anlatılanları kimseye söylememeyi tercih etmektedirler. Bunun yanında, çocuğunun başka bir kişiymiş gibi davranmasını istemeyen aileler de olmaktadır. Bu aileler, çocuklarının geçmişlerini unutmalarını istedikleri için, çocuğun ağzına tükürmektedirler. İnanişe göre ağza tükürüldüğünde, çocuk önceki yaşantısını unutmaktadır. Eğer aile çocuğun anlattığından rahatsız olmadıkları gibi, inanç gereği çocuğun bu bilgileri taşıması gerektiğini düşünüyorlarsa, bu defa da çocuğun , anlattıklarını unutmaması için dikkat etmektedirler. Bunun için bebeklikten itibaren anne, çocuğun ağzına bir başkasının ağzına değmiş hiçbir şeyi koymamaktadır. Örneğin mama yedirirken kaşığı önce kendi ağzına sokup, kaşığın fazlalığını alan annenin ya da yere düşen bebek emziğinin, su bulunamayınca tozu gitsin diye ağzına sokup temizlediğini düşünerek bebeğin ağzına emziği veren annenin, çocuğunun daha önceki yaşantısını unutacağına inanılmaktadır. Bu nedenle de Nusayri inancı içinde bir başkasının ağzına değen hiçbir şey, sonradan bebeğin ağzına verilmemektedir(Kaynak kişilerin isteği doğrultusunda isimler araştırmacıda saklıdır).

Adana Nusayrilerinde dine giriş töreni:

Kapalı toplum, başka bir söyleyişle sır toplumu özelliği gösteren Nusayrilerde, sır kavramının başlangıcını, dine geçiş töreni oluşturmaktadır. Bu dine kabul töreni olduğu gibi,

erkeklige giriş töreni olarak da değerlendirilmektedir. Dini bilgi vermek için gerçekleştirilen bu tören, erkek çocuğun öğrendiğini uygulayacak ve öğrendiği bilgilerin değerini bildiği gibi, bildiklerini de sır olarak saklayabilecek yaşa geldiğinde yapılmaktadır. Bu nedenle bu tören için belli bir yaş belirlenmemektedir. Çocuğun yapısına , kapasitesine göre 11 yaşında da yapılabildiği gibi, 15 yaşında da yapılabilmektedir. Genel olarak bakıldığında, bu dönem 11 yaş dönemine denk gelmektedir. Bu yaşın seçilme nedeni, yöresel deyişle “aklının erdiği ama aklının kaymadığı yaş” olmasıdır. Aklının kayması ile, çocuğun cinsel konularla ilgilenmesi kast edilmektedir. Çünkü çocuk daha tam çocukluktan çıkmamış, ama ergenliğe de bu yaşta tam olarak girmemiştir. Yaş olarak da geçiş dönemidir bu nedenle “erginleme töreni” olarak da değerlendirilebilir(Türk 2002:64). Bütün bu nedenlerle 11 yaş ideal sayılsa da, bunun 15 olması gerektiğini düşünüp çocuklara bu yaşta giriş töreni düzenleyen Nusayri kolları da bulunmaktadır. Eğer hastalık, yurt dışında olmak, ailenin istemeyip çocuğun kendinin istemesi gibi nedenlerden dolayı bu tören çok daha ileri yaşlarda da yapılabilmektedir. Bu törenden geçmemiş, dini eğitimi ve Nusayrî inancına ait bilgileri almayan erkek çocuk, gerçek bir Nusayri sayılmamaktadır. Herhangi bir yerde karşılaşan Nusayriler, kişinin Nusayri olduğunu söylemesi ile ikna olmayıp, ancak bu törende öğretilen şifre (sır) kelimeleri sorduktan sonra, dini konularda sohbet etmektedirler. Bu tören, hem dini bilgileri öğretmek, hem de Nusayri toplumunun dini yönden devamlılığını da sağlamaktadır.

Nusayrilerde dini eğitim almak yani erkeklige geçiş olarak da kabul edilen tören üç aşamada gerçekleşmektedir. Bu aşamalara:

1. **Girdi (Tadeyî)**
2. **Orta (Tideynîs)**
3. **Çıktı (Tıdlîhâ)**

denmektedir. Her aşama için ayrı ritüel bir tören yapılmaktadır. Bu süreç, yaklaşık olarak bir yıl sürmektedir. İlk törenle ikinci tören arası 40 gün, ikinci tören ile son tören arası ise 7 ya da 9 ay arasında değişmektedir.

Aile, oğullarının dini eğitim alacak olgunluğa geldiğine inanıldığında, önce eğitimi verecek olan “Amca/ Emmü’l-Seyyid” in kim olacağına karar vermektedir. Emmü’l-Seyyid’in dini yönden bilgisinin kuvvetli olmasına, mümkünse hoca soyundan gelen biri olmasına, dini, ahlaki ve zeka yönünden hakkında olumsuz hiçbir şey duyulmamış olmasına, aynı mezhepten olunmasına ve baba tarafından birinci derecede akraba olmamasına dikkat edilmektedir. Eğer uygun görülürse öz amca da Emmü’l Seyyid olabilmektedir, fakat bu sık rastlanılan bir durum değildir. Emmü’l-Seyyid olmaya kesin olarak engel olan durumlar ise, annenin birinci derecede yakını olması yani dede, dayı olması ile Nusayri inancı dışında biri olmasıdır. Kimin çocuğa din amcalığı yapabileceğine karar verildikten sonra, ya özel bir yemekli dini toplantı düzenlenmekte ya da yapılan herhangi bir dini toplantıda, topluluğa durum açıklanmaktadır. Nusayriler, her dini toplantılarında bu dini bayramlar ya da özel günler olabilir, mutlaka kurban kesmekte bundan hırise ya da diğer adıyla çorba yapmaktadırlar. Eğer, çocuğun dine gireceğine böyle bir toplantıda karar verilmişse, başka kurban kesilmemektedir. Genellikle ekonomik durumu kötü, kurban kesecek maddi durumu olmayan aileler, çocuklarının dine gireceğini böyle dini toplantılarda söylemektedirler. Çünkü dine giriş töreninin her aşamasında kurban kesilmesi, kurban etiyle yemek yapılması ve ibadet yapılması gerekmektedir. Bu toplantı öncesinde, kendisinden din amcalığı yapması istenecek kişi ile konuşulmakta, o kişi önceden bilgilendirilmekte, bir yandan da amcalık için onayı alınmaktadır. Amcalığı kabul eden kişi ile birlikte, en az yedi kişi ile dini toplantı yapılmaktadır. Bu yedi kişi dine giren çocuk, onun babası, asıl amcaya sunan amca, din amcası, hoca ve iki tane de çocuğun dine girmesinde ahlâken ve zeka olarak sakınca olmadığını söyleyen şahitlerden oluşmaktadır. Bunlara çoğu zaman hocanın yardımcıları da diyebileceğimiz iki nakip de katılmaktadır. Böylece , dini kurallara çok sıkı uyan ailelerde bu belirtilen kişilerin mutlaka katılması gerektiği inancı ile 9 kişiden az olmamaktadır. Bu

kişilerin mutlaka bulunması gerektiğinden, bu sayı da 7 ya da 9 dan az olmamak şartıyla, kişinin çevresinin genişliği ya da bulunması istediği kişilerin sayısına göre değişiklik göstermektedir. Diğer iki toplantıda da törende bulunan kişi sayısının belirtilen nedenlerle 7 ya da 9 dan az olmaması gerekmektedir.

İlk tören olan giriş töreni ki buna **tadeyi** denmektedir. Bu toplantıda kurban kesilmekte, kesilen kurbanlar kadınlar tarafından yemek olarak hazırlanmakta ama yemek erkekler tarafından pişirilmektedir. Yemek hazırlığı yapılırken erkekler , kadınların göremeyeceği ve seslerini işitemeyeceği bir yerde, yaptıkları dini toplantıda namaz kılmaktadırlar. Namaz sonrasında emmü'l-dhul denilen kişi, yani çocuğu din amcasına emanet edecek kişi ortaya çıkmaktadır. Burada hocaya seslenirken, aslında tüm cemaate de seslenerek, babasının adından başlayarak çocuğun ismini söyleyerek, çocuğu cemaate tanıtmakta, bu çocuğun dine girmek istediğini söylemektedir. Hoca (Şeyh, Şih), cemaate dönerek, çocuğun nasıl bilindiği, dine girecek ahlak, zeka ve olgunlukta olup olmadığını sorup, telmiz olup olamayacağı konusunda cemaatten onay almaktadır. Bu onay, genellikle topluluk önüne çıkarak çocuğun ahlak ve zeka olarak uygun olup, din öğrenebileceğini söyleyen iki şahidin, kefilliğinden sonra olmaktadır. Daha sonra, hoca emmül'-dhula, emmü'l-seyyid'in kim olacağını sormaktadır. Emmü'l-seyyid, emmü'l-dhulun ismini söylemesiyle topluluğun önüne çıkmaktadır. Hoca burada emmü'l-seyyid olacak kişiye de rızasının olup olmadığını sorduktan, din amcası olacak kişinin de onayını aldıktan sonra, dini eğitime başlayabileceğini cemaate ve artık emmü'l-seyyidin telmizi olacak çocuğa duyurmaktadır. Bu ilk toplantıda, çocuğa Nusayrilik inancının ne olduğu konusunda, genel bir bilgi verildikten sonra, verilen ve verilecek olan bilgilerin hiç kimseye aktarılmaması için yemin ettirilmektedir. Ardından da, ya taze üzümün sıkılmış suyu ya da ıslatılmış kuru üzümünden sıkılarak çıkarılmış üzüm suyu veya bazı Nusayri gruplarında eğer üzüm bulunamıyorsa sulandırılmış bal şerbeti hazırlanmaktadır. Bu hazırlanan şerbetin içine tıyp denilen 7 çeşit baharattan hazırlanmış kokulu maddeler de konmaktadır. Kokulu bu şerbetten önce hoca , sonra çocuk ve sonra cemaat içmektedir. Bir başka tasa bu şerbetten bir miktar ayırıp bunun hoca, çocuk ve emmü'l-seyyid tarafından elin ve yüzün yıkandığı da olmaktadır. Bin yemin töreni de denilen, yemin etmelerin ilk basamağı bu ilk toplantıda yapılmaktadır. Bu yeminden sonra, çocuğa besmele ve fatiha öğretilmektedir. Bu öğretimden sonra çocuk topluluk dışına çıkarılmakta, geride kalan cemaat tekrar namaz kılınmaktadır. Fakat bu namaz, törenin başlangıcındaki kadar uzun değil daha kısa bir namazdır. Nusayriilerin bir kolunda bu son bölüm namaz olmayıp, namazda okunan duaların, secde ve rükû olmadan okunması şeklindedir . Namazdan sonra da pişirilen yemek, gelen kişilere ikram edilmektedir. Bu ilk giriş töreninden sonra, çocuğa damgalanmış denmektedir. Bunun nedeni o çocuğun dine girebileceğine karar verildiğinin, o çocuğun dine kabul edilebileceğinin cemaat tarafından uygun görüldüğünün belirtilmesidir. Bu ilk tören, eğer dini bir toplantıya denk getirilmemişse ve ailenin ekonomik durumu kurban kesmeye elverişli değilse ki bu kurban erkek büyük baş hayvandır o zaman daha önceden din amcası olacağı belirlenen kişi ile konuşularak, din amcası olacak kişi tarafından da kesilebilmektedir.

İkinci toplantı, ya da bin yemin töreninin ikinci basamağını oluşturan **tdeynis**, tadeyiden yani ilk toplantıdan 40 gün sonra düzenlenmektedir. Bu süre içinde dine girmesine karar verilen çocuk, cemaat tarafından gözlenmiş, gerçekten dini bilgiyi öğrenebilecek olgunlukta olduğu teyit edilmiştir. Yine kurban kesilerek başlanan dini toplantıda, kadınlar kesilen kurbanla yemeğin hazırlığını yapmakta, hazırlığı tamamlanan yemek erkekler tarafından kazanda karıştırılarak pişirilmektedir. Kadınlar hazırlık yaparken, erkekler yine kadınlardan uzak bir alanda bulunmaktadırlar. Erkekler toplu namazı kıldıktan sonra, bu ikinci toplantıda çocuk yine hoca ve nakiplerin önünde, cemaatin karşısına çıkarılmaktadır. Toplantı genel olarak daire biçiminde, herkesin eşit olarak birbirinin önünü kesmeden hocayı göreceği şekilde yapıldığından, dairenin başlangıç kısmında hoca ve iki yanındaki nakipleri

bulunmaktadır. Bulunulan yer daire şekline uygun değilse, o zaman arka arkaya sıralı şekilde oturulabilmektedir. Ortaya çıkarılan çocuk yine dini bilgileri hiç kimseye açıklamayacağı konusunda yemin ettikten sonra, bu aşamada çocuğa Nusayri inancının temel taşı olan, şifre kelime de denilen kelimeler öğretilmektedir. Bunlar sır, ahid, ayn, mim, sin kelimeleridir. Bu kelimelerin açılımı ise, öğrenilen bilginin sır olmasıdır, ahid öğrenilen bilgilerin hiç kimseye aktarılmayacağı yönünden yapılan yemin ya da söz vermektir. Ayn Hz. Ali'dir, mim Hz. Muhammed'dir, sin ise Alevi inancı içinde önemli yer tutan ama Nusayrilik içinde çok daha fazla önem taşıyan Selman-ı Farisi'dir. Bu bilgilerin verilmesinden sonra yine kokulu üzüm suyu (şerbet) içilmekte, çocuk cemaat dışına çıkarılmaktadır. Daha sonra kısa süren bir namaz kılınmaktadır. Namazdan sonra da pişen hırise yenmektedir. İlk iki toplantıda çocuk dini bilgileri o ana kadar yeterince öğrenmediği ve amcası tarafından verilecek son eğitim sürecini tamamlamadığı ve öğrendiklerini asla Nusayri olmayan kişilere ve Nusayri olsa bile kadınlara da aktarmayacağı konusunda yeminini tamamlamadığı için, namazın dışında tutulmakta, cemaat dışına çıkarılmaktadır.

İkinci törenden sonra çocuğun okul, sağlık, bulunduğu şehir gibi faktörler göz önüne alınarak 7 ya da 9 ay sonra, son **tıdlıhâ** denilen toplantı düzenlenmektedir. Bu toplantı yine kurban kesilerek başlamaktadır. Birinci ve ikinci törende olduğu gibi, kadınlar kurban etinden yemek hazırlığı yaparken, erkekler namaz kılmaktadırlar. Namazın ardından cemaatin ortasına, hocanın karşısına, telmiz çıkmaktadır. Yine çocuğa, öğrendiği ve öğreneceği bilgileri kimseye söylememesi için yemin ettirilmiştir. Bu son toplantıda hoca, çocuğa asıl sır olan ve Nusayri inancının temelini oluşturan dini bilgileri vermektedir. Bu bilgilerin özü Nusayri inancı içinde, Hz. Ali'nin yeri üzerinedir. Yine kokulu üzüm suyu (şerbet) içilip yemin edildikten sonra, çocuğun arkasında ortaya çıkmış olan emmü'l-seyyid çocuğu alarak gitmektedir. Tekrar kısa bir namaz kılındıktan sonra hazır olan yemek yenmektedir. Bütün bu öğretileri sır olarak saklayacak olan çocuğa yemin ettirildikten sonra, eğer yeminini bozarsa Nusayri inancının temelini oluşturan reenkarnasyon inancı gereği, başına gelebilecek felaket de *“eğer bu sırrı ifşa edersen gömüldüğün toprak bile ızdırap çekecek ve sen asla insan kılığında dünyaya gelemezsin. Yeni doğuşunda öyle alçak bir şekle girersin ki bu şekilden sonsuzluğa değin asla kurtuluşun olmaz”* şeklinde dile getirilmektedir (Batuman, 2003:42). Hem toplumsal dışlanma korkusu, hem Nusayri cemaatinin vereceği ceza, hem inancın köklülüğü hem de dini yönden başına gelebilecek felaket endişeleri ile çocuk bu sırrı hayatı boyunca saklarken, bir süre sonra bu, korkudan çok inancın yapılması, uyulması, devam ettirilmesi gereken bir şekline ve toplumsal devamlılığın bir gereği olarak kabul edilmesine dönüşmektedir.

Amca çocuğu alıp cemaat içinde götürdükten sonra, ki bu götürme o an için sembolik bir götürmedir. Amca çocuğu önüne alarak, cemaat halkası içindeki yerlerine oturtur. Toplantı bitip yemekler de yendikten sonra, bu defa çocuk gerçek anlamda din amcası ile gider. Bu üç tören ve bin yeminden sonra çocuğun yeteneğine göre değişen sürede, din amcasının evinde geçireceği süreç başlamaktadır. Çocuk dini bilgileri tam olarak öğrenene kadar din amcasının evinde kalmaktadır. Amca her gün çocuğun kapasitesine göre değişen sayıda dua öğretmektedir. Bu öğrenilen dualar, her erkeğin kendisine ait mutlaka olması ve hayatı boyunca herkesten saklaması gereken, bir deftere yazılmaktadır. Bu defterin, yabancı herhangi birine özellikle Nusayri olmayan birine ve de Nusayri olsa dahi bir kadına gösterilmesi günahdır. Bu günah kadınlar tarafından da bilindiği için, hiçbir kadın kocasının, kardeşinin ya da oğlunun defterine bakmaz. Bu hem günah olduğu, hem de bakanın kör olacağı inancındandır. Çocuk, öğrendiği duayı ezberledikten ve defterine yazdıktan sonra, ertesi günü din amcasına ezberden okur. Başarılı bir ezberse, din amcası yeni dualar öğretir. Bir sonraki gün çocuk, yeni duaları da defterine yazdıktan sonra, din amcasının karşısında önce ilk öğrendiklerinden başlayıp, sonra yeni öğrendiklerini de okuyarak o günün öğretimini bitirir. Bu, bütün duaların ezberlenip, deftere yazılmasına kadar sürer. Son güne kadar çocuk,

ezber okumaya ilk öğrendiği duadan başlayıp öğrenme sırasına göre, duaları son öğrendiği duaya kadar okumak zorundadır. Bu süreç, sadece dua okumak yazmak ve ezberlemekle geçmez. Aynı zamanda Nusayri inancının ayrıntıları, tarihi bilgileri, namaz kılma şeklinin öğretilmesi de bu süreç içinde gerçekleşir. Kişinin öğrenme kapasitesine göre din amcasının evinde kalma süresi değişmektedir. Bu eğitim sürecini başarıyla tamamlayan Nusayri genci, artık gerçek bir Nusayri sayılmaktadır ve dini toplantılara katılabilmektedir.

Günümüzde yaşam koşullarının zorluğu, çocuğun okul durumu gibi nedenler dolayısıyla, son dini toplantıda din amcasının çocuğu götürme süreci sembolik olarak kalmakta, çocuk geceyi kendi evinde geçirmekle birlikte, her gün mutlaka din amcasının evine giderek, eğitimini sürdürdüğüne de rastlanmaktadır. Yine de bugün çoğunlukla tercih edilen, çocuğun din amcasının evine giderek, eğitimi sürecini bu evde geçirmesidir.

Çocukla amca arasındaki bağ, eğitimin bitmesi ile bitmemektedir. Bu kişi din amcası ya da emmü'l-seyyid olarak adlandırılrsa da, aslında bir ömür boyunca çocuğun ikinci babalığını yapmaktadır. Çocuk, babasına gösterdiği saygıyı, din amcasına da göstermektedir, göstermek zorundadır. O kişi baba gibi değer gördüğü için de, emmü'l-seyyidin kızıyla asla evlenemez. Çünkü yasal bir varis olmasa da, çocuk din amcasının diğer çocuklarının da din kardeşi sayılmaktadır. Telmiz, din amcasının çocukları ile evlenemezken, telmizin kardeşleri, din amcasının çocukları ile evlenebilmektedir. Bu konudaki yasak sadece din öğrenen çocuk için geçerlidir. Çocuğun yaşamında bu kadar önemli olduğu için, din amcasının hastalığında yanında bulunmak, bayramlarda mutlaka ziyaretine gitmek zorundadır. Aynı şekilde din amcası da çocuğa dar gününde yardım etmek, evlilik gibi, askere gidiş gibi özel günlerinde de yanında olmak zorundadır. Bütün bu manevi bağlar nedeniyle aileler çocuklarına seçecekleri din amcasında oldukça titiz davranmaktadırlar. Aynı şekilde din amcası olacak kişiler de her kendisine din amcası olunmasını isteyen kişileri kabul etmemektedirler. Bir kişinin bir tek din amcası olurken, cemaat tarafından sevilen, dini bilgisi takdir edilen kişilerin 10-15 öğrencisi olabilmektedir(Kaynak kişilerin isteği doğrultusunda isimler araştırmacıda saklıdır).

Sonuç:

Zengin bir kültüre sahip Anadolu'nun her yöresi, tek tek incelendiğinde kültürel zenginliklerin nedeni, değeri ve neden korunup, araştırılması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bu zenginliğin içinde yer alan Adana yöresi de, sahip olduğu inançlar, pratikler ile halk kültürü araştırmaları için önemli bir kaynak oluşturmaktadır. Konumuz olan Adana yöresindeki çocuk ile ilgili inanış ve pratiklere detaylı olmayıp, genel anlamda bakılması bile yörenin her konuda ince ince araştırma yapılmasının nedenini ortaya koymaktadır. 21. yüz yılı yaşarken, teknoloji hayatımızın her alanına girerken, artık doğmamış çocukların cinsiyetinin, taşıdıkları hastalıkların, hatta ileride ulaşabileceği boyu, kilosu gibi eskiden fal, büyü gibi batıl uygulamalarla yorumlanan konular sıradan ve yapılması zorunlu tıbbi hamilelik süreci olarak kabul edilirken, yine de geçmişin taşıdığı inançlar, bunların getirdiği pratikler tam anlamıyla hayatımızdan çıkmamıştır. İnsan oğlunun değiştirmeyi başaramadığı noktada mistik değerlere bel bağlaması ya da “teknoloji tamam ama yine de inançla olur her şey” diye düşünmesiyle, bugün biz 21. yüz yılın maddi, ama geleneğin manevi inançlarla da bunun pratiklerini aynı anda görmekteyiz. Yaptığımız araştırmada çeşitli yaş ve eğitim durumundaki insanlar arasında inanç ve uygulamalarda çok fazla farklılık olmadığı gözlenmiştir. Özellikle çocukla ilgili inançlar daha çok kadınları ilgilendirdiği düşünüldüğünden, bu konuda kadınların daha fazla inanç ve pratiği bilip, uyguladığı tespit edilmiştir. Neslin devamlılığını sağlayan çocuk, aile kurumunun temelini oluşturmaktadır. Bu nedenle de her evli çift, evliliklerinin başlangıcından itibaren çocuk yapmaya yönlendirilmektedir. Doğal yollarla olmayan çocuk için, tıptan yardım alındığı kadar, inanç değerlerinden de yardım beklenmektedir. Çocuğun olması ile inançlar ve pratikler bitmemektedir. Bu defa yaşaması, nazardan korunması, iyi bir

çocuk olması için çeşitli inanç ve pratikler uygulanmaktadır. Nusayri inancından kişilerin Adana yöresinde önemli bir nüfusu oluşturması nedeniyle de, çocuk inançları ve pratikleri ile Anadolu'nun pek çok yöresine göre oldukça farklı bir özellik göstermektedir. Reeankarnasyon, Nusayrilik geçiş töreni, başlı başına araştırma ve inceleme konusu olacak kadar geniş ve önemli bir konudur. Bu çalışmamız göstermiştir ki, yaşanan çağ ne olursa olsun, gelenekler, inançlar ve uygulanan pratikler varlığını her zaman korumaktadır. Özellikle hayatın başlangıcını oluşturan çocuk konusunda sayısız inanç ve pratik bulunmaktadır. Anadolu kültürel zenginliğini her yörenin renkleriyle rengarenk oluştururken, Adana yöresi bu renklerin içinde inançları ve bu inançların pratikleri ile önemli bir yer oluşturmaktadır.

Kaynakça:

1. Türk, Hüseyin, 2002: *NUSAYRİLİK (Arap Aleviliği) ve Nusayrilerde Hızır İnancı*, Ankara: Ütopya Yayınları
2. Uluçay, Ömer, 2003: *NUSAYRİLİK/ İnanç Esasları Tenasuh*, Adana: Karahan Yayınları
3. Mann, A T, 1998: *REİNKARNASYON/ Yeniden Doğuş*, Ankara: HYB Yayıncılık
4. Papis, Gerard Encausse, 1999, *REENKARNASYON/ Fiziksel, Astral ve Ruhsal Evrim*, İstanbul: Ruh ve Madde Yayınları
5. Başçetinçelik, Ayşe, 1998: *ADANA HALK KÜLTÜRÜNDE GEÇİŞ TÖRENLERİ/ Doğum-Evlenme-Ölüm*, Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)
6. Batuman, Suzan, 2003: *ADANA NSAYRİLERİ DİNİ İNANIŞLAR-TÖRENLER-HALK KÜLTÜRÜ*, Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)

Kaynak kişiler:

1. Elif Çağınlar, 1946, Adana doğumlu, lise mezunu
2. Sıtkı Çağınlar, 1940, Adana doğumlu, lise mezunu
3. Cemile Çeken, 1954, Adana doğumlu, okuma-yazma yok
4. Süleyman Çeken, 1948, Adana doğumlu, lise mezunu
5. Çiğdem Akdeniz, 1972, Adana doğumlu, orta okul mezunu
6. Zehra Doğan, 1974, Adana doğumlu, lise mezunu
7. Atiye Genç, 1975, Adana doğumlu, lise mezunu
8. Sermet Genç, 1971, Adana doğumlu, üniversite mezunu
9. Tuna Özsayın, 1978, Adana doğumlu, lise mezunu
10. Sedat Özsayın, 1976, Adana doğumlu, lise mezunu
11. Canan Duralı, 1973, Adana doğumlu, lise mezunu
12. Ercan Duralı, 1967, Adana doğumlu, lise mezunu
13. Şükran Genç, 1947, Adana doğumlu, ilkokul mezunu
14. Çiğdem Akça, 1965, Adana doğumlu, üniversite mezunu
15. Sinan Akça, 1962, Adana doğumlu, üniversite mezunu
16. Çiler Karataş, 1968, Adana doğumlu, üniversite mezunu
17. Yavuz Karataş, 1964, Adana doğumlu, üniversite mezunu
18. Necmiye Eleftoz, 1950, Adana doğumlu, okuma-yazma yok
19. Yemlihan Eleftoz, 1945, Adana doğumlu, ilkokul mezunu
20. Emine Tuna, 1947, Adana doğumlu, okuma-yazma yok
21. Turan Tuna, 1940, Adana doğumlu, ilkokul mezunu
22. Meryem Ardiç, 1935, Adana doğumlu, okuma-yazma yok
23. Sıdıka Binen, 1966, Adana doğumlu, üniversite mezunu
24. Nermin Tamburoğlu, 1965, Adana doğumlu, üniversite mezunu

25. Demet Doğan, 1966, Adana doğumlu, üniversite mezunu
 26. Yasemin Ayan, 1962, Adana doğumlu, lise mezunu
 27. Çiğdem Taner, 1970, Adana doğumlu, lise mezunu
 28. Cumali Eren, 1965, Adana doğumlu, üniversite mezunu
 29. Cabbar Günaçar, 1970, Adana doğumlu, lise mezunu
 30. Cabbar Yiler, 1968, Adana doğumlu, üniversite mezunu
 31. Meliha Şahin, 1944, Adana doğumlu, üniversite mezunu
 32. Mehmet Ali Çeken, 1983, Adana doğumlu, lise mezunu
- (Nusayrilik konusunda araştırmaya yardımcı olan kaynak kişiler isimlerinin kullanılmasını istemedikleri için, kaynak kişilerin isimleri araştırmacıda saklı tutulmuştur)